

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INTEGROVANÁ
STŘEDNÍ ŠKOLA
POLYGRAFICKÁ

Dokončující zpracování Historický vývoj knižní vazby III.

www.isspolygr.cz

Vytvořil:
Bc. Eva Veselá
12. 1. 2013

Integrovaná střední škola polygrafická,
Brno, Šmahova 110
Šmahova 110, 627 00 Brno

Dokončující zpracování

DUM číslo: 3
Název tohoto DUM Historický
vývoj knižní vazby III.

Interaktivní metody zdokonalující edukaci na ISŠP
CZ.1.07/1.5.00/34.0538

Škola	Integrovaná střední škola polygrafická, Brno, Šmahova 110
Ročník	1,3 (SOŠ, SOU)
Název projektu	Interaktivní metody zdokonalující proces edukace na ISŠP
Číslo projektu	CZ 1.07/1.5.00/340538
Číslo a název šablony	III/2 inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ITC
Autor	Bc. Eva Veselá
Tematická oblast	Dokončovací zpracování
Název DUM	Historický vývoj knižní vazby III.
Pořadové číslo DUM	03
Kód DUM	VY_32_INOVACE_03_DZ_VE
Datum vytvoření	12. 1. 2013
Anotace	Prezentace určená k získání poznatků historie knižní vazby od Renesance přes Baroko do 20. století

Pokud není uvedeno jinak je uvedený materiál z vlastních zdrojů autora

Knižní vazba nové doby – Renesance, Baroko, Rokoko

V době renesance nastává zpřístupnění knih širším vrstvám a také jejich zmenšení a odhmotnění. Vzniká knihařství jako řemeslo a civilní povolání. V této době se nerozlišovali knihvazači a knihkupci, uváděli se pod jedním názvem KNIHAŘI, knihy nejen vázali, ale i prodávali.

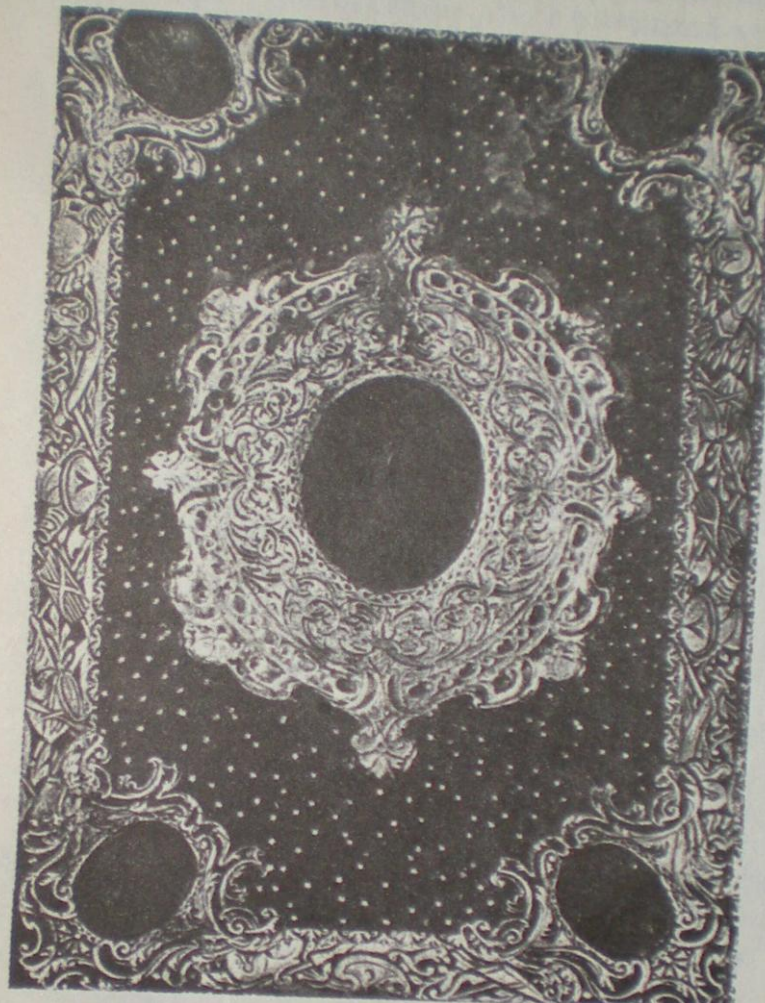
Renesanční knižní vazba doznala mnoho změn. Místo dřevěných desek se začala používat lepenka, vepřovice a těžké hověziny vystřídaly lehčí barvené kůže telecí a skopové. Výrazně se změnila výzdoba knihy použitím nové dekorační techniky z Orientu – zlacení lístkovým zlatem. Tato technika používaná dodnes se stala nejpoužívanější výzdobnou technikou. Údobí baroka a rokoka mění knižní vazbu odpovídající stylovou výzdobou, ale také po stránce technické.

Bohatá výzdoba hřbetů a desek, vnitřních okrajů desek, barevné, zlacené, či mramorované ořízky jsou znaky těchto vazeb. Často se mramorovala i kůže na potah. Vnitřní strana desek – přídeští byly potahovány hedvábím. Vzor udávala především Francie.

Od 16. století, kdy se zakládají velké rodové knihovny jsou vazby označovány na deskách rodovými či jinými znaky, iniciálami, hesly nebo nadpisy.

Objevují se vazby pergamenové s výzdobou tlačenou a zlacenou, s ornamenty a květy lakovou barvou. V této době se však objevují i levnější materiály na potah vazeb zejména papír. Výzdoba je jednodušší, potah desek se často kombinuje a tak vznikají vazby polokožené, polopergamenové, papírové. Poslední část těchto období se vyznačuje rázovitými vazbami zpěvníků a motliteb velké oblibě se dostalo také vazbě kalendářů.

baroková vazba - zlatotisk

Knižní vazba koncem 19. a ve 20. století

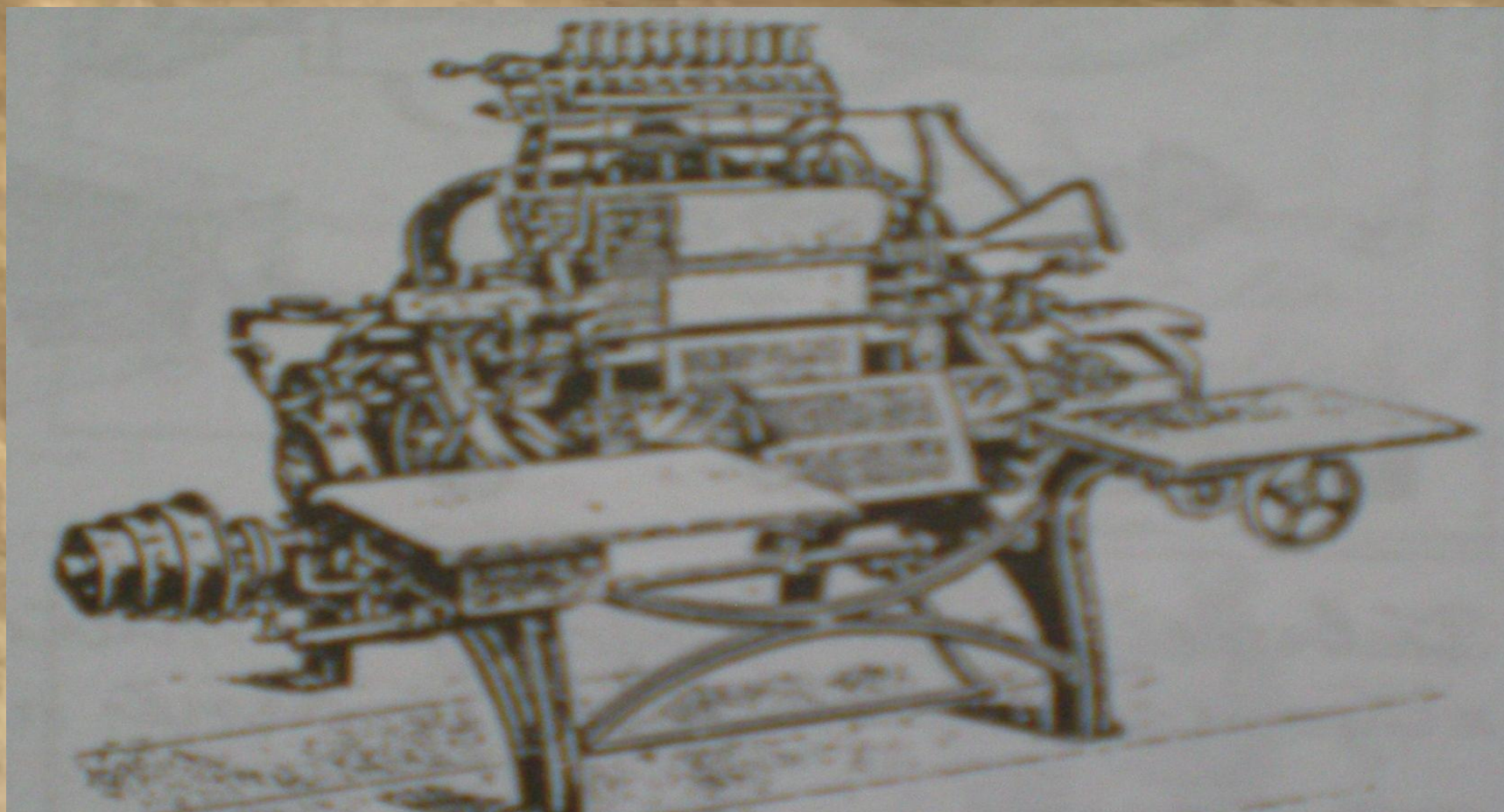
Přibližně do poloviny 19. Století zůstává knižní vazba individuálním řemeslným výrobkem, kde knižní blok i desky byly zpracovávány od počátku vazby společně a tvořily tak celek. Začínající industrializace v tomto oboru, existence nového a přitom levnějšího materiálu – knihařského plátna přicházejícího z Anglie a potřeba hromadné nakladatelské vazby, vyvolalo převrat v technologii knižní vazby. Knižní blok a desky se zhotovují odděleně a teprve v konečné fázi vazby se spojují.

V této době se již knihvazačství zásadně rozděluje na individuální ruční vazbu a začínající průmyslovou výrobu – využívající plně nových strojů a zařízení, tak jak byly postupně vynalézány a vyráběny. Zlatíci lisy, řezačky, skládací a šicí stroje a mnoho dalších až po automatické linky.

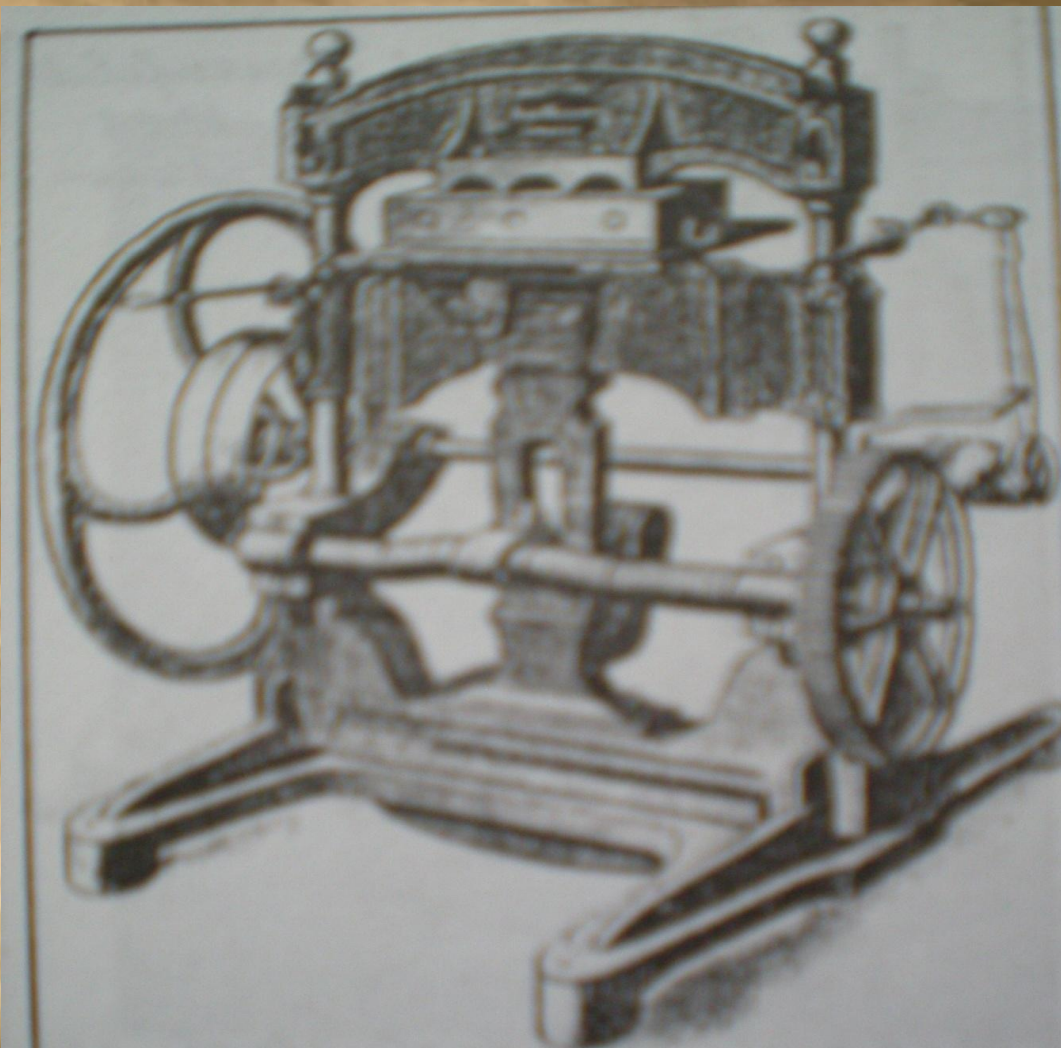

řezačka

Dokončující zpracování

šicí stroj nitěmi z roku 1837

lis pro zlacení
i slepotisk na parní
pohon z roku 1867

Významné vývojové kroky v historii knižní vazby

- **3000 – 1100** používání papyru (asi po roce 700 pouze na zápisy)
- **300 – 1450** používání pergamenu
- **1100 – dosud** používání papíru v Evropě
- **50 – 350** kodexová kniha

- **250 – 600** kodexová kniha složková zlatnictví, drahokamy, slonovina
- **450 – 650** vazby v Egyptě – papyrová lepenka barvené kůže
- **500 – 800** vazby raného středověku – zlatnictví, řezba, drahokamy
- **800 – 1200** románské vazby – řezba do dřeva, filigrán
- **1150 – 1500** gotické vazby – řezba do kůže, slepotisk, kování
- **1448** vynález knihtisku – GUTENBERG
- **1450 – 1850** vazby nové doby – renesance, baroko, rokoko, empír
- **kolem 1900** secese

ZDROJE :

Hamanová. P., Z dějin knižní vazby. Praha : Orbis, 1959

Král . J., Moderní knihařství . Brno : Knihař, 1999 ,
ISBN 80-901 924 8-3